

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

25 Şubat 2020

Sayı : 30824082/610- 49120
Konu : Yazılı soru önergeleri

.../.../2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları, Bakanlığımıza geliş tarih-sayıları ile konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KORUM
Bakan

EKLER:

- Liste (6 Adet- 6 Sayfa)
- Cevap yazısı (74 Adet, 109 Sayfa)

**İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/22350 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULARI VE CEVAPLARI**

SORULAR:

Kömürlü termik santraller havayı, suyu, toprağı kirletmekte, ekosisteme ve insan sağlığına doğrudan zarar vermekte, sera gazlarının artan emisyonları nedeniyle derinleşen iklim krizine de neden olmaktadır. Kömür, dünya üzerinde en büyük kirlilik yaratan enerji kaynağıdır. Türkiye'de faaliyet gösteren onlarca termik santral, Anayasa'nın 56. Maddesi'nde tanımlanan 'sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı' ile çelişmektedir. Dijital Hizmet Vergisi, Konaklama Vergisi, Değerli Konut Vergisi gibi düzenlemeleri de içeren kanun teklifi içerisinde yer alan 50'nci madde ile kömürlü termik santrallerin çevre mevzuatına uyum süresinin 31 Aralık 2019'dan 30 Haziran 2022'ye kadar uzatılması öngörülmüştü. Termik santrallere filtre takılmasını erteleyen 50'nci maddenin kanun teklifine eklenmesinin gerekçesi, çevre mevzuatına uymayan santrallerin çevre yatırımlarını tamamlamadığı için kapanma tehlikesi ile karşı karşıya olması olarak gösterilmişti. Cumhurbaşkanı, filtersiz termik santrallere mevzuata uyum için 2.5 yıl daha süre veren torba yasanın 50. maddesini veto etmiş ve madde yasadan çıkartılmıştır. Kamuoyunda, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 15 termik santrale filtre takılmasını erteleyen yasayı veto ettiğini ancak 18 Temmuz 2019'da geçen yasa ile termik santrallere 36 ay daha filtersiz çalıştırma izninin devam ettiği kaygıları vardır. Türkiye'nin çeşitli illerinde yer alan 15 adet kömürlü termik santralin bacasına filtre takmadan 3.5 yıl daha çalışmasını sağlayan madde Şubat 2019 ayında torba yasa içerisinde Meclise gelmiş ve ortaya çıkan yoğun tepkiler sonucunda yasa teklifinden geri çekilmişti. Anayasa Mahkemesi, 2014 ve 2017'de iki kez, Türkiye'nin en kirli, zehir saçan termik santrallerinin çevre yatırımlarını yapmalarına, 31 Aralık 2019'a kadar bu yatırımların tamamlanmasının mecburi olmasına karar vermişti. Çevreyi, insan sağlığını korumak Devletin başlıca görevleri arasındadır. Türkiye'nin daha fazla ekolojik yıkıma tahammülü yoktur. Her yıl elli binden fazla insanın hava kirliliğine bağlı olarak erken öldüğü tahmin edilmektedir. Kömürden, enerji üretimine son verecek bir eylem planı yapılmalıdır. Vatandaşlar için temiz hava bir hakktır.

Bu bağlamda;

- 1) 50. Maddenin Cumhurbaşkanı tarafından veto edilip Mecliste onaylanmasından sonra mevcut termik santrallerin filtreleri hangi mevcut yasaya göre düzenlenecektir? Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 15 termik santrale filtre takılmasını erteleyen yasayı veto ettiğini ancak 18 Temmuz 2019'da geçen yasa ile termik santrallere 36 ay daha filtersiz çalıştırma izninin devam ettiği iddiaları doğru mudur?
- 2) Söz konusu santrallerin son durumlarının tespiti için Bakanlığınızın ne gibi çalışması vardır? Hükümetinizin filtersiz termik santraller için atatacağı adımlar nelerdir? Bu konuda planlamanız var mıdır? Bunlar kamuoyu ile paylaşılacak mıdır? Santrallerin filtre takmaları ne kadar zamanda gerçekleştirilecektir?
- 3) Basında "termik santrallerin filtrelemelerini yapmak için 6 ay içerisinde bu işe başlayıp, filtreleme projelerini gerçekleştirmeleri gerekiyor. Biz de bakanlıklar olarak işi gider resen yaparız, ilgili yükleniciden bedelini alırız" açıklaması mevcuttur. Ayrıca basında termik santral işleten firmaların zarar ettiği haberleri de yer almaktadır. Zarar eden bu firmalardan filtre bedeli nasıl tahsis edilecektir?
- 4) Firmaların, 31 Aralık 2019 tarihine kadar bacalarına filtre takmamalarının gerekçesi nedir? Bakanlığınız bu konuda incelemede bulunup, firmalarla işbirliği yapmış mıdır?
- 5) Bakanlığınızın öngördüğü süre içinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen firmalara karşı hukuki işlem yapacak mıdır? Süresi içinde yükümlülüğünü yerine getirmeyen termik santrallerin kapatılması konusunda Bakanlığınızın bir hazırlığı var mıdır?
- 6) Filtre sistemi olmadığı için gündemde olan bu termik santraller hangi firmalara aittir? Bu firmalara Hükümetinizin filtre takmaları için bir teşvikte bulunmuş mudur?

- 7) Termik santrallerin bulunduğu Kahramanmaraş, Kütahya, Bursa, Çanakkale, Ankara, Sivas, Manisa, Muğla, Zonguldak, Şırnak ve Karabük illerinde hava kirliliğinin ölçümleri ne zaman ne şekilde yapılmaktadır? Yapılan ölçümlerde kükürt dioksit oranı ve partikül madde miktarları ne kadardır? Bu iller Türkiye genelinde hava kirliliğinde kaçınıcı sıradadırlar?
- 8) Kahramanmaraş, Kütahya, Bursa, Çanakkale, Ankara, Sivas, Manisa, Muğla, Zonguldak, Şırnak ve Karabük illerinde kirli havadan kaynaklı hastalıklar konusunda Sağlık Bakanlığı ile bir işbirliğiniz var mıdır? Bu illerde 2003-2019 yılları arasında Koah, akciğer kanseri vs. hastalıklara yakalanan, bu hastalık nedeniyle vefat eden kaç kişi vardır? Bu illerde sağlık harcamalarının diğer illere göre oranı nedir?
- 9) Söz konusu Termik santrallerde faaliyete geçtikleri günden günümüze kadar kaç ton kömür yakılmıştır? Yakılan kaç ton kömür ithaldir?
- 10) Kömürle çalışan termik santrallere filtre takıldıktan sonra Bakanlığınız bu filtrelerin çalıştırılmalarını ne şekilde denetleyecektir? Bunun için ne gibi çalışmalarınız vardır?
- 11) Termik santrallerden çıkan zehirli gazlar ve neden olduğu hava kirliliğinin santrallerin bulunduğu illerdeki tarım ve hayvancılık verdiği zararlar için Tarım ve Orman Bakanlığı ile bir çalışmanız var mıdır? Geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayan vatandaşların mağduriyetleri nasıl giderilecektir?
- 12) 2003-2019 tarihleri arasında bu termik santrallerin insan sağlığına ve çevreye verdiği zararlar için herhangi bir yaptırım yapılmış mıdır? Çevre ve insan sağlığına verdiği zararlar için ceza alan termik santral var mıdır?
- 13) Mevzuata uygun olmayan termik santraller Türkiye'nin elektrik enerjisinin ne kadarını karşılamaktadır? Termik santrallerin ekosisteme, çevreye ve insan sağlığına verdiği telafisi imkansız zararlar düşünüldüğünde üretilen bu elektrik miktarı verdiği zararlara değmekte midir?
- 14) Filtre haricinde diğer konularda çevre mevzuatına uymayan ve gerekli yatırımları yapmayan santrallerin kapatılması için Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır?
- 15) Türkiye genelinde kaç adet termik santral faal olarak çalışmaktadır? Bakanlığınızın bilgisi dâhilinde hangi illerde kaç adet daha termik santral projesi vardır? Bu projelerden ÇED raporu istenmiş midir? Bu projeler için kaç adet ağaç kesilecektir? Bu santrallerde kaç ton kömür yakılacaktır?
- 16) Küresel ısınma ve iklim krizi kapsamında tüm dünya ülkelerinde termik santraller kapatılmaya çalışılıyor. Bakanlığınızın iklim acil eylem planınız var mıdır? Varsa kamuoyu ile paylaşılacak mısınız?
- 17) Türkiye genelinde tüm termik santrallerin kapatılması konusunda Bakanlığınızın görüşü nedir?

CEVAP:

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu Geçici 8. Maddesi uyarınca, yatırımlarını tamamlayamayan üretim şirketlerine, 31.12.2019 tarihine kadar verilen sürenin; 30.06.2022 tarihine uzatılması amacıyla yapılan yasal düzenleme, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından veto edilmiş olup, Termik Santrallerin 36 ay daha filtresiz çalıştırma izninin devam etmesi söz konusu değildir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Bakanlığımız tarafından; müşterek olarak kurulan komisyonda, söz konusu termik santrallerin çevre yatırımlarına ilişkin bilgi ve belgeler bulunmakta ise de; Bakanlığımız olarak son durumun tespiti için 06 Aralık 2019 tarihi itibarıyla, ilgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerimize talimat vererek, bu termik santrallerde inceleme yapılmasını ve durumları hakkında Bakanlığımıza kapsamlı bir rapor sunmaları istemiştir.

Dolayısıyla, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu Geçici 8. maddesi kapsamında yer alan 13 termik santralin çevre mevzuatına uyumuna yönelik sunmuş oldukları İş Termin Planları Bakanlığımız ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkililerinden oluşan komisyon tarafından incelenmiştir. Ayrıca, Bakanlığımızca tüm termik santrallerin yerinde incelenmesi yapılmış olup, 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca gerekli iş ve işlemler yapılacaktır.

6446 Sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun Geçici 8. maddesi gereğince; çevre mevzuatına uyumuna yönelik yatırımların gerçekleştirilmesi ve çevre mevzuatı açısından gerekli izinlerin tamamlanması amacıyla 31/12/2019 tarihine kadar süre verilen 13 termik santralden; gerekli çevre yatırımlarını yapmayan 5 termik santral tamamen, 1 termik santral de, kısmen Çevre Kanunu'nun 15. maddesi kapsamında kapatılmıştır. 3 termik santralin Çevre İzin Belgesi bulunmakta olup; mevcut Çevre İzin Belgesine lisans konusu eklenmek üzere Geçici Faaliyet Belgesi, 4 termik santrale ise Geçici Faaliyet Belgesi verilmiştir.

Ülkemizde faaliyet gösteren termik santrallerle ilgili sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri ve Sürekli Emisyon İzleme Sistemleri Tebliği kapsamında izlemeler yapılmaktadır. Sürekli Emisyon İzleme Sistemleri Tebliği kapsamında baca gazı emisyonları sürekli olarak izlenen 23 tesis ve bu tesislere ait 57 baca mevcut olup, bu bacalarda; Toz, CO, NO, SO₂ parametreleri izlenmektedir. Ayrıca Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkez Müdürlüğü, Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü ve Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüklerinde Bakanlığımızın ulusal ağına bağlı olarak çalışan 95 adet hava kirliliği ölçüm istasyonu kurulmuş olup, söz konusu istasyonlarda Partikül Madde (PM₁₀) ve Kükürt dioksit (SO₂) parametreleri izlenmekte ve çevrimiçi olarak havaizleme.gov.tr adresinde online olarak yayınlanmaktadır.

Bakanlığımızca; Stratejik Hava Kalitesi Haritaları hazırlanmakta olup, Temiz Hava Eylem Planları ile hava kalitesi yönetilmektedir. Temiz Hava Eylem Planlarında hava kalitesini etkileyen tüm kirletici kaynaklar ele alınmakta ve tedbirler geliştirilmektedir. Tüm illerimize yönelik olarak Sağlık Bakanlığı ile koordineli çalışmalar yürütülmektedir. İnsan sağlığına yönelik istatistiki kayıtların tutulması ise Sağlık Bakanlığı görev ve sorumluluğunda bulunmaktadır.

Söz konusu termik santrallere ait bacalar, "Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri" tarafından sürekli olarak izlenmektedir. Ayrıca Bakanlığımız tarafından bahse konu tesisler ve diğer tüm tesislerde Çevre Denetim Yönetmeliği gereğince planlı, ani ve gelen şikâyetler dâhilinde devamlı olarak denetimler yapılmaktadır.

Temiz Hava Eylem Planlarında; hava kalitesini etkileyen tüm kirletici kaynaklar ele alınmakta ve buna göre tedbirler geliştirilmektedir. Geçimini tarım ve hayvancılıkla sağlayan vatandaşlarımızın sorunları ile ilgili hususların tespit ve değerlendirmeleri, Tarım ve Orman Bakanlığı görev ve sorumluluk alanı içinde yer almaktadır.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu Geçici 8. maddesi kapsamında yer alan termik santrallerin toplam kurulu gücü 8351MWe kapasitesindedir.

Mevzuata aykırı çalıştığı tespit edilen işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanununun 20. maddesi gereğince, idari yaptırım uygulanmaktadır. 2013-2019 yılları arasında söz konusu termik santrallerde 723 denetim yapılmış olup, yapılan denetimlerde; 2872 sayılı Çevre Kanununa aykırı faaliyet gösterdiği tespit edilen işletmelere idari para cezası uygulanmıştır.

Faaliyetlerin durdurulmasına ilişkin usul ve esaslar Çevre Kanununun 15. maddesi ile düzenlenmiş olup, söz konusu maddede belirtilen şartların oluşması halinde "Faaliyetlerin Durdurulması" yaptırımı tesis edilmekte ve bu kapsamda 2019 yılında bir adet tesis faaliyetten men edilmiştir.